

Industriens Utredningsinstitutets verksamhet under år 1942.

I. Norrlandsutredningen.

(Den krets av industrimän, som från början planlagt och följt utredningen, har knutits fastare till densamma i form av ett råd. Detta består tills vidare av herrar I. Anderson, E. Bengtson, W. Ekman, A. Enström, O. Falkman, T. Hèrnod, B. Holmbäck, C. Kempe, E. Kempe, G. Sundblad och M. Waldenström. Utredningen sammanhålls av ett centralt arbetsutskott, bestående av herrar I. Högbom (ordf.), A. Iveroth, E. Lindeberg, Th. Streyffert, I. Svenilson och E. Waldenström).

a) Sammanträden m.m.

Protokollet från Norrlandsutredningens fjärde allmänna sammanträde, den 26 och 27 november 1941, har redigerats, stencilerats och bundits (med bilagor sammanlagt 275 sid. i A 4-format), samt utsänts till deltagarna i sammanträdet.

Det femte allmänna sammanträdet hölls den 10-11 juni 1942 med diskussion av yrkesundervisningen i Norrland (inl.: undervisningsrådet Lundqvist), skogsbrukets rationalisering (inl.: civilingenjör Luthman samt dr. Zotterman) m.m.

Ett tiotal konferenser i specialfrågor ha hållits, berörande bl.a. skogsarbetets rationalisering och fastighetsbildningen.

Arbetsutskottet för norrlandsutredningen har med professorerna I. Högbom och Th. Streyffert i spetsen under september företagit en tio dagars resa i Norrland för studium av industriens och framför allt jord- och skogsbrukets problem. Resan har gått genom skogs- och kustbygden i mellersta och övre Norrland.

b) Utredningsarbetet.

1. Skogsarbetets rationalisering. Utkast till principuttalande och förslag om åtgärder har utarbetats. Tre P.M. (Virkestransport med häst, lastbilen i skogstransport och bilvägarna, Översikt över gjorda utredningar och nuvarande forskningsverksamhet) ha i stencilerad form ut-

sänts till intresserade kretsar. En vetenskaplig undersökning rörande rationalisering av avverkningsmetoderna, närmast avseende redskapsproblemen, utförd av Värmlands Skogsarbetsstudier, har publicerats genom Institutets försorg.

2. Utnyttjandet av skogsavfallet och skogsindustriens biprodukter. Inventeringen av därmed sammanhängande problem har avslutats. Utredningsresultaten ha publicerats i den av Institutet utgivna boken: Tillvaratagande och förädling av mindervärdigt virke samt avfalls- och biprodukter i skogsindustrien.

3. Skogsägornas arrondering. Förberedande arbeten för att möjliggöra byte av markinnehav mellan bolagen i avsikt att ernå en bättre arrondering av skogsägorna ha utförts. Förutom den redan under försommaren påbörjade kartsammanställningen har bland annat en P.M. rörande vid dylikt ägobyte erforderliga taxerings- och värderingsarbeten utarbetats. Professor Th. Streyffert bearbetar fastighetsbildningsfrågan ur teoretisk synpunkt.

4. Levnadskostnaderna i Norrland. En analys av levnadskostnadernas höjd i olika norrländska län i jämförelse med övriga Sverige har utförts. Preliminär rapport lämnades vid allmänna sammanträdet den 10-11 juni av aktuarie B. Helger.

5. Bibliografi. Under medverkan av ett stort antal experter har en bibliografi över norrlandslitteratur sammanställts. Bibliografien, som omfattar cirka 1000 titlar, har tryckts i korrektur och skall utkomma under den närmaste tiden.

c) Bokverket om Norrland.

Det av Institutet tillsammans med Geografiska Förbundet utgivna bokverket om Norrland, dess natur, befolkning och näringar utkom i bokhandeln i slutet av september. Genom den av Institutet ordnade förhandsteckningen ha till bibliotek, skolor, statliga institutioner, industrier och privatpersoner försålts omkring 1.600 ex. av boken. Bokhandelns upplaga, 1.600 ex., är i det närmaste utsåld.

II. Utredningen rörande bostäderna å industriorterna.

En enquete rörande industriens bostadsförhållanden, som utsänts till c:a 1000 företag med tillsammans c:a 1300 arbetsställen, har besvarats av c:a 800 företag med c:a 1080 arbetsställen. En preliminär redogörelse för resultatet av den statistiska undersökningen har utarbetats. Vidare har sammanställts en redogörelse för nyare statliga åtgärder till stöd för bostadsproduktionen. Denna har stencilerats och utsänts till intresserade företag. Konferenser med den rådgivande kommitté av i frågan särskilt sakkunniga industrimän, som följer utredningen, ha hållits den 25 februari och den 9 september. Utredningsmannen, länsarkitekt Jöran Curman, har under hösten företagit studieresor till industriorter i Norrland, Bergslagen, västra och södra Sverige för att inhämta erforderliga kompletterande uppgifter och komma i direkt kontakt med de skiftande lokala problemen. Specialutredningar av särskilt tillkallade fackmän pågå.

Den rådgivande kommittén består av herrar E.J. Wehtje (ordf.), G.Edv. Adner, G.T. Ehrnberg, Alex. N. Engblom, J.E. Krantz, E. Nyberg, C.E. Sparre, E. Sundahl, L. A:son Westerberg, B. Winbladh och Hj. Åselius.

III. Utredning rörande den svenska textilbranschen har påbörjats. Utredningen bedrivs i samarbete med Textilrådet, som utsett följande sakkunniga att följa utredningsarbetet:

- för Textilfrågor i allmänhet: dir. Erik W. Paues,
- " Bomullsindustrien: dir. G. Berg, konsul Th. Bergh,
dir. F. Thulin,
  - " Ylleindustrien: dir. W. Engberg, dir. W. Wahren,
dir. S. Nyborg,
  - " Konfektionsindustrien: dir. C.A. Molander, dir. Hj. Grahl, Alingsås, dir. S. Sahlén, Stockholm.

Sekreterare F. Kristenson leder utredningsarbetet,

- IV. En bearbetning av balansräkningarna, som avser att belysa företagens utdelningspolitik, har utförts för c:a 175 större företag. Samarbete har därvid ägt rum med Stockholm Enskilda Bank, och bankdirektör Göte Engfors har fungerat som särskild rådgivare. Resultatet har delgivits intresserade industriföretag i form av ett stencilerat p.m., kallat Industriföretagens nettovinster och utdelningar åren 1937-1941.
- V. En utredning rörande industriföretagens investeringar pågår. För detta arbete föreslås att under 1943 anställa fil.lic. E. Dahmén. Institutet har för denna utredning erhållit tillstånd att utnyttja Kungl. Kommerskollegii material rörande företagens investeringar.
- VI. Docent I. Svemilson och civilingenjör E. Waldenström ha gemensamt utarbetat en skrift Till frågan om det industriella framåtskridandet i Sverige, vilken utkom i mitten av september i en upplaga på 2100 ex. Industriförbundet har dessutom beställt en särskild upplaga för att överlämna till sina medlemmar.
- VII. Samlande och bearbetning av tidnings- och tidskriftsmaterial rörande de ekonomiska förhållandena utomlands har liksom tidigare kontinuerligt bedrivits. En Studie rörande koncentrationsåtgärder inom den engelska industrien och en Studie rörande koncentrations- och rationaliseringsåtgärder inom den tyska industrien ha stencilerats och utsänts till intresserade.
- VIII. På institutets initiativ hölls den 6 oktober en överläggning rörande Industrien och jordbrukets framtid, vartill ett 15-tal industrimän inbjudits. Överläggningen inleddes med anföranden av professor Åke Åkerman rörande rationaliseringen av växtodlingen och agronom Alrik Örborn om rationaliseringen av den animaliska produktionen, varefter diskussion följde. Protokollet från överläggningen är under utredigering och skall sedan stencileras och bindas.

IX. Institutet har tagit initiativ till en undersökning rörande den lägre laboratoriepersonalens utbildning i avsikt att utröna intresset för inrättande av särskilda kurser för laboratoriebiträden. Ett frågeformulär är under tryckning, vilket skall utsändas till de cirka 270 industrilaboratorier, som finnas i landet samt till forskningslaboratorier vid statliga verk och högskolor.

X. Uppdrag.

Institutets direktör har erhållit handelsministerns uppdrag att i samarbete med olika näringsorganisationer och statliga myndigheter inom Institutet verkställa en utredning rörande prisutvecklingen på de varor, som ingå i det svensk-tyska varuutbytet; utredningen har avslutats.

Institutets direktör har utsetts till medlem av 1942 års jordbrukskommitté.

Institutets direktör har vidare utsetts att som sakkunnig biträda i den utredning rörande den ekonomiska politiken som direktör Gustaf Söderlund fullgör på regeringens uppdrag.

XI. Föredrag.

Av docent I. Svennilson:

Svenska industriella utvecklingslinjer	Värmländska Ingeniörsföreningen i Karlstad, 24 febr.
Industriella framtidsperspektiv	Brunkebergsklubben i Sthlm, 23 april
" " "	Nationalekonomiska föreningen i Uppsala, 8 maj
Verkstadsindustriens framtidsproblem	Sveriges Mekaniska verkstaders Förbund, 1 nov.
Industri och levnadsstandard	Tjänstemännens bildningsverksamhets studiecirkel i Eskilstuna, 10 nov.
Behovet av ekonomisk forskning	Nationalekonomiska föreningen i Sthlm, 23 nov.
Industri och levnadsstandard	Köpmanklubben i Gävle, 24 nov.
Den ekonomiska bakgrunden till löne- och prisstoppet	Statstjänstemännens förening i Sthlm, 27 nov.
Svenska industriella utvecklingsproblem	Ingeniörsklubben i Falun, 5 dec.

Av sekreterare A. Iveroth:

De mindre företagens kreditfrågor

Småindustrimässan i Jönköping, 1 juni

Hantverkets rationalisering

Sveriges hantverks- och småindustriorganisationens distriktsombudskonferens i Sthlm, 28 sept.

Svensk industri

Tre föreläsningar på Arbetsledareinstitutet, 1-10 okt.

Hantverk och småindustri i svenskt näringsliv

Statens Hantverksinstitut, 28 okt.

Sveriges industriella försörjning

Två föreläsningar på Artillerihögskolan, 15 okt.

Av dr Erik Heinertz:

Koncentrationsåtgärder inom tysk industri

Sveriges Mekaniska Verkstädernas Förbund, 3 sept.

- XII. Institutets direktör har utarbetat Kap. I Den industriella utvecklingen i Konjunkturläget hösten 1941. Publ. 17 febr. 1942.
- XIII. Genom Institutets försorg har årsöversikterna i S.I.F:s och S.A.F:s årsberättelser utarbetats.
- XIV. Inom Institutet ha liksom under föregående år ett antal föredrag rörande industrien utarbetats, exempelvis ett av de föredrag, som professor Gustav Bolinder höll under sin resa i Sydamerika.

Publikationer utgivna av Industriens Utredningsinstitut under
år 1942.

I. Tryckta:

1. Till frågan om det industriella framåtskridandet i Sverige, av Ingvar Svennilson och Erland Waldenström.
2. Norrland. Natur, befolkning och näringar, av H. W:son Ahlman, N. Ahnlund, G. Boethius, S. Bohm, C.A. Calleberg, G. Carlsson, G.E. Du Rietz, A. Gavelin, A. Granström, G. Hallström, F. Henschen, H. Johansson, E. Laurell, G. Lundqvist, C. Malmström, C. Mannerfelt, Th. Streyffert, I. Uhnbon, E. Upmark, W. William-Olsson, A. Ångström.
3. Tillvaratagande och förädling av mindervärdigt virke samt avfalls- och biprodukter i skogsindustrien, av H. Bergström, G. Carlson, L. Enebo, H. Erdtman, B. Groth, I. Göthner, E. Hagberg, E. Hägglund, D. Johansson, I. Klinga, H. Lundin, A. Mörch, M. Nordquist, Th. Streyffert C.G. Sundberg, U. Sylvén, B. Törnstedt, S. Ulfsparre, E. Venemark, E. Waldenström. Med förord av professor I. Högbom.
4. Skogsarbetets teknik. Rationaliseringsundersökning vid Värmlands Skogsarbetsstudier, av C. Boalt, U. Lundgren, G. Luthman, P.O. Olsson, G. Wesslén, Y. Zotterman.
5. Bibliografi över norrlandslitteratur.

II. Stencilerade:

1. Industriföretagens nettovinster och utdelningar åren 1937-1941, 10 sid.
2. Nyare statliga åtgärder till stöd för bostadsproduktionen, 10 sid.
3. Skogsarbetets rationalisering. Virkestransport med häst, 47 sid.
4. Skogsarbetets rationalisering. Lastbilen i skogstransport och bilvägarna, 57 sid.
5. Skogsarbetets rationalisering. Översikt över gjorda utredningar och nuvarande forskningsverksamhet, 34 sid.
6. Studie rörande koncentrationsåtgärder inom den engelska industrien, 13 sid.
7. Studie rörande koncentrations- och rationaliseringsåtgärder inom den tyska industrien, 55 sid.